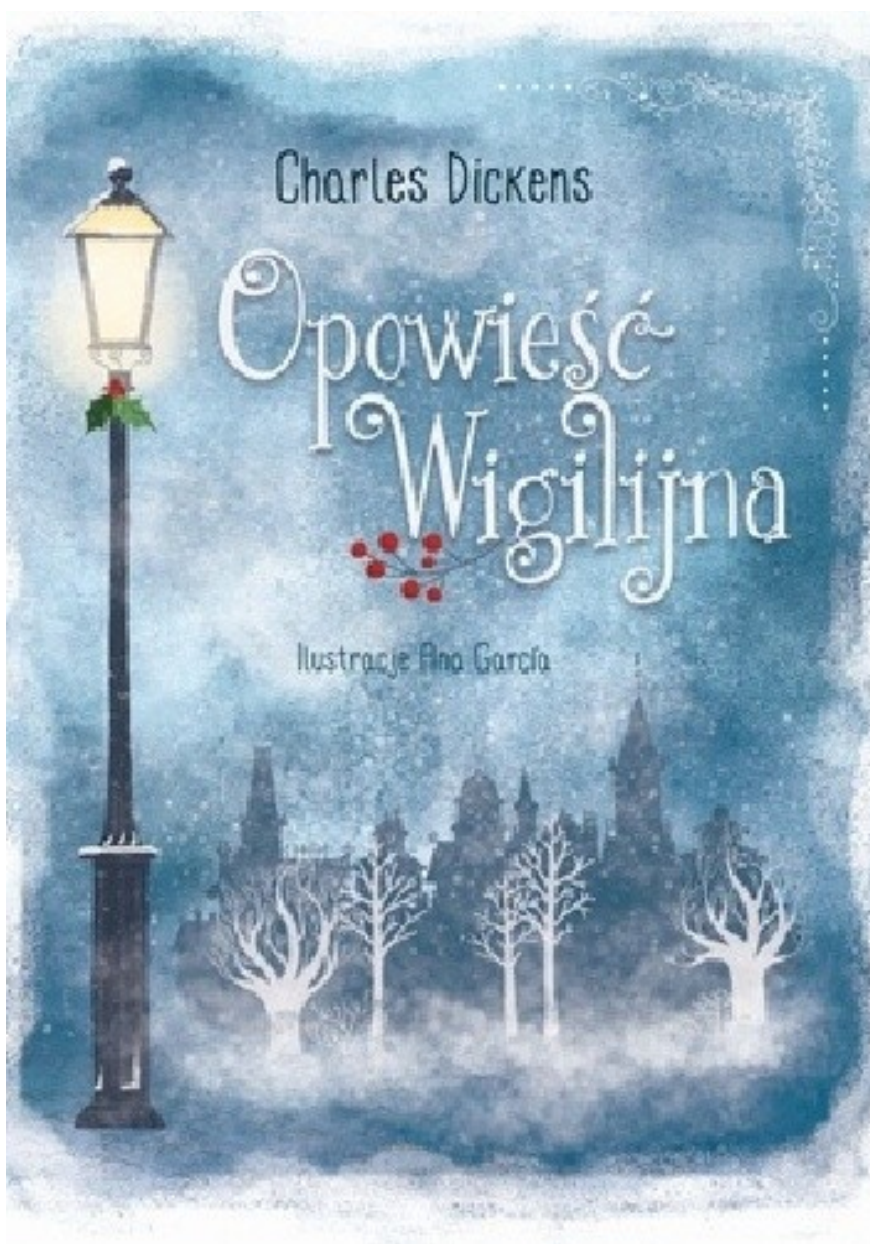

POWTÓRKA Z LEKTUR

Opowieść wigilijna – opowiadanie Charlesa Dickensa nawiązujące do Wigilii Bożego Narodzenia. Książka ukazała się po raz pierwszy 19 grudnia 1843 roku z ilustracjami Johna Leecha. Tłumaczona wielokrotnie i wydawana jako Opowieść wigilijna lub zgodnie z oryginalnym tytułem jako Kolęda prozą.

„Opowieść wigilijna” była niespodziewanym sukcesem Charlesa Dickensa. Pierwszy nakład wyniósł 6 tysięcy egzemplarzy i został wyprzedany w ciągu zaledwie trzech dni. Dickens napisał książkę przede wszystkim z zamiarem spłacenia swoich długów karcianych.

Czas i miejsce akcji

Akcja opowieści rozgrywa się w XIX wieku w Londynie w sklepie i domu Ebenezera Scrooge'a.

Gatunek

Utwór należy do cyklu opowieści wigilijnych. Można go określić jako powieść - występuje wielu bohaterów powiązanych z osobą głównego bohatera, Ebenezera. Wątek główny to przemiana bohatera, ale obok występują wątki poboczne: historia Maleńkiego Tima, wątek siostrzeńca skąpca. Wydarzenia są powiązane w łańcuch przyczynowo-skutkowy, ich logiczny ciąg prowadzi od historii niebawłego skąpca, poprzez kolejne sceny z przeszłości, aż do jego całkowitej przemiany.

Narracja

W opowieści występuje narrator wszechwiedzący - zna uczucia Ebenezera, zna także jego przeszłość. Często zwraca się do czytelnika, bo narracja ma charakter gawędy przy kominku, narrator stosuje więc zwroty do czytelników: wam, słuchajcie, wiedzcie. Narracja jest prowadzona w trzeciej osobie.

Bohaterowie

Ebenezer Scrooge, **Fred** – siostrzeniec Scrooge'a i jego żona, **Jakub Marley** – duch przyjaciela i współnika Scrooge'a, **Bob (Robert) Cratchit** – kancelista, pracownik kantoru Scrooge'a, ojciec dwójki dzieci

Realni bohaterowie

Ebenezer Scrooge - jest to człowiek w podeszłym wieku, właściciel kantoru, bardzo bogaty, żyje samotnie. Najwyższą wartością w życiu Ebenezera jest pieniądź, a sens jego życia polega na gromadzeniu gotówki. Nienawidzi świąt Bożego Narodzenia, gdyż musi płacić wtedy za dzień wolny od pracy swojemu kanceliście. Ludzi cieszących się z nadejścia świąt uważa za głupców. Ebenezer jest człowiekiem niewiarygodnie wprost skąpym, chytrym i chciwym. Zamknięty w sobie, skryty, sądzi, że jedynie ludzie podobni do niego, a więc zdobywający pieniądze za wszelką cenę, godni są szacunku. Oziębły, zgorzkniały, ponury, mrukliwy i antypatyczny odpycha od siebie ludzi.

Fred - siostrzeniec Ebenezera, syn ukochanej niegdyś siostry Fan, jest przeciwieństwem swojego wuja, pogodny, szczęśliwy, zakochany w swojej młodej żonie, potrafi cieszyć się z życia, mimo że ma kłopoty finansowe. Jest człowiekiem dobrym, nie żywi urazy i żalu do swojego bogatego krewnego, współczuje mu, gdyż wie, że Ebenezer jest bardzo nieszczęśliwym człowiekiem, choć ten nie zdaje sobie z tego sprawy.

Bob Cratchit - kancelista pracujący w kantorze Ebenezera, jest ojcem wielodzietnej rodziny, bardzo biedny, gdyż Ebenezer płaci mu tylko 15 szylingów na tydzień; pracowity, sumienny, skromny i uczciwy człowiek.

Tim - syn Boba Cratchita, chory, niepełnosprawny, chodzi o kulach, ukochany syn i brat.

Fantastyczni bohaterowie

Jakub Marley - nieżyjący od siedmiu lat wspólnik Scrooge'a, za życia skąpiec, jak Ebenezer, po śmierci skazany na potępienie. Tuła się po świecie, ciągnąc za sobą ciężki łańcuch, symbol swoich grzechów. W noc wigilijną przybywa pod postacią ducha do Ebenezera, aby go ostrzec i uchronić przed potępieniem.

Duch Wigilijnej Przeszłości - pierwszy duch zapowiedziany przez Marleya, zabiera Scrooge'a na wędrowkę w przeszłość. Dzięki niemu Ebenezer jeszcze raz odwiedza miasteczko, w którym się urodził, ogląda siebie, gdy był jeszcze dzieckiem, a później młodzieńcem.

Duch Tegorocznego Bożego Narodzenia - drugi duch, dzięki któremu Ebenezer, niewidzialny dla ludzi, wędruje ulicami Londynu, odwiedza mieszkanie Boba Cratchita i siostrzeńca Freda.

Duch Przyszłych Wigilii - milczący i tajemniczy duch zabiera Ebenezera w przyszłość i pokazuje Scrooge'owi dzień jego śmierci.

Opowiadanie Charlesa Dickensa pokazuje głębokie doświadczenie i przemianę skąpca [Ebenezera Scrooge'a](#), zachodzącą w czasie nocy wigilijnej. Jest on samotnikiem, nie lubiącym ludzi, a dbającym jedynie o pomnażanie swojego majątku. W noc wigilijną ukazuje mu się duch [Jakuba Marleya](#) – jego zmarłego partnera w interesach, cierpiącego pod ciężarem łańcucha win, który wykuł sobie za życia. Ta wizyta ma uchronić Scrooge'a przed podobnym losem. Początkowo nieufny, Ebenezer zmienia zdanie pod wpływem wizyt kolejnych duchów: [Ducha Dawnych Świąt Bożego Narodzenia](#), [Ducha Obecnych Świąt](#) i [Ducha Świąt przyszłych](#). Pokazują one bohaterowi sceny z jego życia przeszłego, teraźniejszego i przyszłego. Przerażony wizją samotnej śmierci, Scrooge pojmuje beznadziejność takiego trybu życia i nastawienia do innych ludzi, staje się z powrotem szczodrym, serdecznym człowiekiem, jakim był za młodu, przed śmiercią siostry, jedynej jak się zdawało osoby, która kiedykolwiek troszczyła się o niego.

Streszczenie

Rozdział 1. Duch Marleya

Duch Marley'a

Głównym bohaterem opowiadania jest Ebenezer Scrooge [czytaj: skrudź]. Prowadził on swój sklep i załatwiał interesy samodzielnie od siedmiu lat, od kiedy zmarł jego wspólnik Jakub Marley. Wspomina go z rozrzewnieniem i ogromną sympatią. Razem z nim dawniej prowadzili interesy giełdowe i sklep (kantor). Po jego śmierci stał się człowiekiem jeszcze bardziej niedostępnym i skoncentrowanym na gromadzeniu majątku. Był bardzo skąpy i nie lubił dzielić się pieniędzmi, nie wydawał ich także. Nie lubił też przebywać z ludźmi i był opryskliwy. Z tego powodu ludzie z otoczenia unikali jego towarzystwa i o nic nie prosili. Pracownicy bali się go. W dzień poprzedzający Wigilię Bożego Narodzenia odwiedził go siostrzeniec Fred. Uśmiechnięty i miły chłopak zaprosił wuja na Wigilię. Zapraszał go od lat, ale Scrooge tylko rozgniewał się i nigdy nie chciał skorzystać z zaproszenia. Twierdził, że święta to strata czasu i nie są nikomu potrzebne. Był też zły na swojego pracownika Boba Cratchita za to, że ten cieszy się świętami. Scrooge'owi szkoda dnia pracy. Jakiś czas później głównego bohatera odwiedzają ludzie zbierający pieniądze dla biednych. Skąpstwo Scrooge'a słynęło w okolicy, ale mieli nadzieję, że uda im się coś od niego wydobyć. Mężczyzna nie miał zamiaru dawać datków nikomu, także chłopcu śpiewającemu kolędy przed jego sklepem. Przepędza go. Po powrocie do domu zaczęło dziać się coś dziwnego. Na kołatce do drzwi Ebenezer zobaczył twarz swojego zmarłego wspólnika Marley'a, a gdy wszedł do domu, pojawił się jego duch. Podobnie potem na kaflach od kominka widział twarz Marley'a. Ze słów ducha wynikało, iż Marley błąka się po świecie, ponieważ za życia nie był dobrym człowiekiem. Przede wszystkim był bardzo skąpy i nieludzki, „nie bratał się z ludźmi”, a teraz musi cierpieć i wciąż wędrować.

Ostrzegł też Ebenezera, że jeśli się nie zmieni, będzie musiał przez wieczność wlec za sobą ciężki łańcuch wykonany z ksiąg, kluczy i sakiewek pełnych pieniędzy, które są zupełnie nieprzydatne. Zniknął, uchodząc przez okno, dołączył do grupy duchów lamentujących i cierpiących. Wcześniej poinformował Scrooge'a o tym, iż pojawi się w jego domu jeszcze inny duch o pierwszej w nocy.

Rozdział 2. Wizyta pierwszego ducha

Boże Narodzenie u Fezzwiga

Ebenezerowi ukazał się Ducha Dawnych Świąt Bożego Narodzenia. Wyglądał na starca a jednocześnie był ubrany jak dziecko, bił od niego blask. Zabrał go w podróż po miejscach, które bohater pamiętał z dzieciństwa i młodości. Na własne oczy Scrooge widział siebie, gdy był małym chłopcem. Nie miał wtedy przyjaciół i był bardzo samotny, czuł się opuszczony i niekochany. Zobaczył roześmiane twarze swoich szkolnych kolegów, gdy szykowali się do wyjazdu na święta Bożego Narodzenia. Tylko jeden chłopiec był wówczas nieszczęśliwy i był nim Ebenezer, o którym zapomniał ojciec i chłopiec sam spędzał święta. Zobaczył także bohaterów z książek, które czytał i ich sobie wyobrażał. Kilka lat później przyjechała zabrać go na święta jego siostra Fan. Była bardzo miłą i dobrą osobą. Szybko niestety zmarła po wyjściu za mąż. Obraz z praktyki u pana Fezzwiga przedstawiał szczęśliwe Boże Narodzenie. Scrooge jako praktykant wraz z innymi przygotowywał przyjęcie dla gości i pracowników kupca. To była wspaniała zabawa i poczęstunek zakończona wspólnym składaniem sobie życzeń.

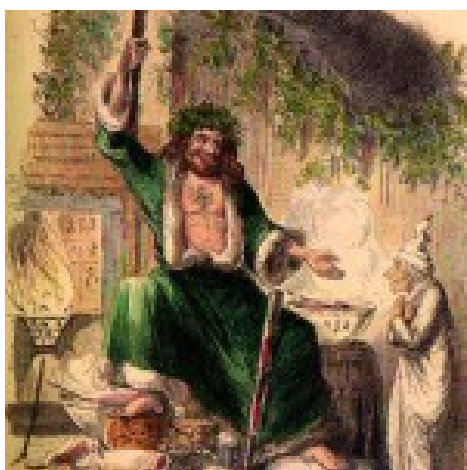
Nie tak traktował swoich pracowników Ebenezer.

Duch Dawnych Świąt musi odejść

Kolejny obraz z przeszłości przedstawiał dom i miłą atmosferę miłości pewnej pary. Kobieta siedziała a dzieci cieszyły się z podarunków. Gdy do pokoju wszedł mężczyzna, napomknął, iż spotkał dawnego przyjaciela żony Scrooge'a. To było wspomnienie narzeczonej Belli, którą jednak Ebenezer zaniedbywał i stracił. Nie chciał tego oglądać i zaczął szamotać się z duchem, bowiem chciał jak najszybciej uciec stamtąd. Obudził się w swoim łóżku.

Rozdział 3. Odwiedziny drugiego ducha

Duch Obecnych Świąt

Po godzinie pierwszej pojawia się Ducha Obecnych Świąt. Zabiera go na wędrowkę po Londynie, aby pokazać mu świat nieco inaczej niż dostrzega go bohater. Obserwują więc razem ludzi przygotowujących się do obchodów świąt. Odwiedzili dom pracownika Boba Cratchita. Widzieli atmosferę panującą tam i Ebenezer dostrzegł ubóstwo, ale jednocześnie miłość i wzajemne poświęcenie się członków tej rodziny. Zobaczyli też najmłodsze dziecko Boba. Był to schorowany Tim. Chłopiec miał buty ortopedyczne.

Przed wyjściem stamtąd Ebenezer zapytał ducha, czy Tim wyzdrowieje? Dowiedział się, iż jeśli warunki w domu, zarobki jego ojca Boba nie polepszą się, dziecko może umrzeć. Scrooge przypomniał sobie zbierających datki

mężczyzn, których odprawił z kwitkiem. Słuchali także rozmowę o treściach nieprzychylnych, krytycznych wobec Scrooge'a. Bob jednak cieszył się z pracy u niego i był bardzo wyrozumiały. Następnie odwiedzili mieszkanie Freda, siostrzeńca Scrooge'a. Podsluchali rozmowę, w której usprawiedliwia zachowanie wuja, gdy inni bardzo krytykują jego sknerstwo i egoizm, a także ciągle odrzucanie zaproszeń Freda na wspólne spędzenie Bożego Narodzenia. Młodzieniec twierdził, iż mimo wszystko będzie zawsze zapraszał wuja na święta. zaproponował też i wznosił toast za jego zdrowie. Duch pokazał kupcowi jeszcze szpitale, przytułki i więzienia. Zrobił to specjalnie, aby wywołać ludzkie odruchy u Scrooge'a. Spod szaty ducha w pewnym momencie zaczęły wystawać ludzkie kończyny. Okazało się, że były to dzieci. Duch powiedział, że chłopiec jest symbolem ciemnoty, a dziewczynka nędzy. Scrooge ma zrobić wszystko, aby wystrzegać się tych dwojga. Bohater widzi, jak duch odchodzi, ale po chwili widzi kolejnego, czarnego przypominającego prawdopodobnie śmierć.

Rozdział 4. Ostatnie spotkanie z duchem

Duch Przyszłych Świąt

Duch ubrany na czarno przestraszył bardzo Scrooge'a. Na pytanie, czy jest Duchem Świąt Przyszłych, nic nie odpowiedział, tylko zabrał kupca ze sobą na wędrowną. Pokazał mu giełdę i ludzi dzielących się rzeczami po nieboszczyku, zmarłym tej nocy mężczyźnie. Nie żalowali go, wprost przeciwnie, wydawali się cieszyć z jego śmierci. Każdy z nich przechwalał się, co takiego wyniósł z domu zmarłego. Scrooge stanął wkrótce w pokoju, gdzie leżały zwłoki odarte ze wszystkiego na łożu i okryte prześcieradłem. Domyślał się, iż to jego ciało. Zarzekał się, że potrafi się zmienić po tej lekcji, jaką otrzymał tej nocy. Widzi następnie dom pracownika Boba, gdzie wszyscy opłakują Tima, dziecko, które zmarło. Następnie duch zabiera Scrooge'a na cmentarz i Ebenezer na nagrobku dostrzega własne nazwisko. To go najbardziej zaskoczyło. W przyływie emocji prosił ducha, aby ten nie odbierał mu życia i pozwolił jeszcze raz wrócić do świata żywych. Obiecał, że postara się zmienić oraz uczcić święta Bożego Narodzenia.

Rozdział 5. Koniec historii

Po przebudzeniu Scrooge wysłał służącego po świątecznego indyka dla Boba. Wyszedł następnie do miasta i podczas wędrówki mile odzywał się do napotkanych ludzi. Odwiedził kościół i głaskał po głowach dzieci, ciesząc się każdym takim gestem sprawiającym mu radość. Spotkał jednego z mężczyzn s fundacji. Obiecał mu anonimowe wsparcie. Odwiedził Freda i starał się dobrze zachowywać wobec domowników siostrzeńca. Spodziewał się dobrego przyjęcia przez nich i nie zawiódł się. Mile spędził tam czas i przypomniał sobie, czym jest rodzinna atmosfera. Po świętach Ebenezer dał podwyżkę Bobowi i stał się dla jego Tima niemal drugim ojcem. To uratowało zdrowie chłopca. Wizyta duchów odmieniła jego życie na lepsze.

Mini streszczenie

1. Poznajemy postać Ebenezera Scrooge'a, który wspomina swojego współnika Marleya.
2. Scrooge kończy pracę w świąteczny dzień i jest niezadowolony z powodu straty czasu na święta, których nie lubi.
3. Sklep odwiedza Fred, aby zaprosić wuja na Wigilię.
4. Do Sklepu przychodzą dwaj mężczyźni z prośbą o wsparcie finansowe dla biednych. Scrooge zbywa ich prośby.
5. Ebenezer przegania chłopca śpiewającego kolędy i biedaków, jest bardzo opryskliwy.
6. Po powrocie do domu Scrooge widzi wszędzie twarz zmarłego Marleya, kołatka, kafle pieca.
7. Pojawia się duch zmarłego Marleya. Ostrzega Scrooge'a przed skąpstwem i nieludzkim postępowaniem wobec ludzi, za które teraz musi cierpieć.
8. Marley oddała się z innymi cierpiącymi duchami, zapowiada jednak przybycie do przyjaciela innych zjaw.
9. Przestraszony i poirytowany Scrooge czeka z biciem serca na kolejne duchy.
10. Pojawia się Duch Dawnych Świąt. Pokazuje mu przeszłe zdarzenia, samotność i przykry los Scrooge'a jako chłopca.
11. We wspomnieniach z praktyki w kancelarii pana Fezzwiga pojawia się obraz miłych i rodzinnych świąt z pracownikami.
12. Scrooge odwiedza rodzinę byłej ukochanej, którą jednak porzucił dla kariery, a ona obecnie ma kochającego męża i dzieci.
13. Kupiec bardzo przeżywa obraz dawnej miłości i odpycha ducha.
14. Duch Obecnych Świąt ukazuje Scrooge'owi atmosferę świąteczną w domu znanych mu współpracowników i członków rodziny.

15. Obserwacja kolacji Cratchitów napawa nadzieją, bo Bob jest wdzięczny pracodawcy. Scrooge dowiaduje się o chorobie synka, Tima i koniecznej pomocy z jego strony.
16. Odwiedziny w biednych dzielnicach pozwala napęłnić serce Scrooge'a nadzieją z racji panującej tam sympatii i atmosfery świątecznej, zrozumienia i życzliwości międzyludzkiej.
17. Duch zabiera bohatera do domu Freda i jego żony. Z ust siostrzeńca dowiaduje się o jego życzliwości wobec wuja.
18. Pokazuje się Duch Przyszłych Świąt i również zabiera kupca w różne miejsca.
19. Duch ukazuje śmierć nieznanego człowieka, którego rzeczy padają łupem nieznanymi ludźmi. Scrooge widzi jego zwłoki i potem napis na płycie cmentarnej.
20. Nagrobek był wykonany dla Scrooge'a i to go bardzo przeraziło, pragnie się poprawić i dostać jeszcze jedną szansę.
21. Kolejnego dnia Scrooge wstaje i jest bardzo szczęśliwy, że żyje. Wysła posłańca do sklepu po indyka.
22. Scrooge nakazuje zawieźć indyka do mieszkania Boba.
23. Kupiec powraca do pracy i pierwszą czynność, jaką podejmuje, to rozmowa i podwyżka dla Boba.
24. Nawrócony i zmieniony bohater odwiedza mieszkanie siostrzeńca Freda, gdzie spotyka się z miłym, życzliwym przyjęciem.
25. Scrooge rozpoczyna nowe życie, chce służyć ludziom i być dla nich życzliwym. Odwiedza kościół, rozpoznaje i uśmiecha się do napotkanych ludzi, głaszcząc po głowach dzieci, chce dofinansować organizację pomagającą ubogim. Swoim zachowaniem wzbudza zaskoczenie i sympatię ludzi.

Plan wydarzeń

1. Wigilijne przedpołudnie w kantorze Ebenezera Scrooge'a.
2. Dziwne wypadki w domu kupca.
3. Przybycie ducha Marleya.
4. Podróż w przeszłość z Duchem Świąt Bożego Narodzenia.
5. Wigilijny spacer po mieście z Duchem Tegorocznych Świąt.
6. Zapowiedź smutnej przyszłości ostrzeżeniem dla kupca.
7. Przemiana Ebenezera Scrooge'a.

